

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Ніколаєв Дмитро Петрович, 2000 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2022 році Національний університет «Одеська політехніка» за спеціальністю «Економіка», здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою Національного університету «Одеська політехніка», м. Одеса, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська політехніка» від «14» травня 2026 року №44, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Волощук Лідія Олександрівна, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри обліку, аналізу і аудиту Національного університету «Одеська політехніка»;

Рецензентів – Бавико Олександр Євгенович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і торгівлі Національного університету «Одеська політехніка»;

Брагіна Ольга Сергіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва і торгівлі Національного університету «Одеська політехніка»;

Офіційних опонентів – Кінаш Ірина Петрівна, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу;

Манойленко Олександр Володимирович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

на засіданні «26» червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки Ніколаєву Дмитру Петровичу на підставі публічного захисту дисертації «Формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей» за спеціальністю 051 – Економіка.

Дисертацію виконано у Національному університеті «Одеська політехніка».

Науковий керівник: Некрасова Любов Аркадіївна, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економіки, Національний університет «Одеська політехніка».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Розроблено та обґрунтовано теоретичні положення, науково-методичні підходи і рекомендації щодо формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей в умовах трансформації енергетичного ринку, енергетичного переходу, впровадження ESG-принципів та зростання ризиків зовнішнього середовища. Дисертація виконана українською мовою. Оформлення дисертації відповідає вимогам, встановленим МОН України, дисертація містить всі необхідні структурні елементи та їх належне оформлення. Обсяг тексту дисертації відповідає встановленому відповідно до специфіки галузі знань та спеціальності.

За результатами досліджень опубліковано 14 наукових праць, з них: 5 статей у фахових виданнях України, що включені в міжнародні наукометричні бази; 9 – тез доповідей на наукових конференціях. Основні публікації:

1. Bochkovskiy A., Sapozhnikova N., Nikolaiev D., Savichevych O. «Human factor» in the occupational health and safety: causes of the occurrence and ways to minimization. *Journal of Scientific Papers Social Development and Security*. 2020. Vol. 10, No 6. P. 127–143. URL: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/>. DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2020.10.6.12>. (Категорія Б, Google Scholar, DOAJ, Index Copernicus, Ulrich Web) (1,2 д.а., особистий внесок: досліджено вплив людського фактора на управління підприємством у контексті сталого розвитку, 0,4 д.а.).

2. Ніколаєв Д.П. Теоретико-методологічні засади формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*. 2025. № 82. URL: <https://economyand-society.in.ua/index.php/journal/article/view/7411>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-169> (Категорія Б, Google Scholar, DOAJ, Index Copernicus, CrossRef) (0,63 д.а.).

3. Ніколаєв Д. П. Модель системи індексів оцінювання сталого розвитку нафтогазових компаній України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2026. № 4. С. 231–237. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/9083>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2026.4.231> (Категорія Б, Google Scholar, Index Copernicus) (0,8 д.а.).

4. Ніколаєв Д. П. Формування адаптивних бізнес-моделей нафтогазових компаній України в контексті стратегії сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2026. № 2. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/9262>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.155> (Категорія Б, Google Scholar, Index Copernicus) (0,75 д.а.).

5. Некрасова Л. А., Ніколаєв Д. П. Сценарний підхід як інструмент обґрунтування стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній України. *Наукові перспективи*. 2026. № 2 (68). С. 2450–2462. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/38350>. DOI: [https://doi.org/10.52-058/2708-7530-2026-2\(68\)-2450-2462](https://doi.org/10.52-058/2708-7530-2026-2(68)-2450-2462) (Категорія Б, Google Scholar, Index Copernicus) (0,76 д.а., особистий внесок: розроблено рекомендації щодо застосування сценарного підходу при формуванні стратегій сталого розвитку підприємств, 0,6 д.а.).

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні та висловили зауваження:

Волощук Лідія Олександрівна, д.е.н., проф., Національний університет «Одеська політехніка» МОН України, завідувачка кафедри обліку, аналізу і аудиту Національного університету «Одеська політехніка». Зауваження:

- у другому розділі дисертації (п.2.2., табл.2.12 – 2.14) проаналізовано відображення цілей сталого розвитку ООН у стратегіях розвитку вітчизняних нафтогазових компаній в розрізі узагальнених ЦСР. Це дослідження автора було ще більш ґрунтовнішим, якби стратегічні напрями реалізації ЦСР на підприємствах, відповідні ключові інструменти та заходи розглядались би не за узагальненими 17 цілями, а в розрізі завдань за кожною ціллю та індикаторів їх досягнення, зокрема визначених для України.

Бавико Олександр Євгенович, д.е.н., проф., Національний університет «Одеська політехніка» МОН України, завідувач кафедри підприємництва і торгівлі. Зауваження:

- у підрозділі 1.3 дисертації (с. 74–95) автором ґрунтовно досліджено сучасні тенденції розвитку нафтогазової галузі та особливості реалізації концепції сталого розвитку. Разом із тим науковий інтерес становить більш детальне висвітлення перспектив впливу європейської кліматичної політики та механізмів декарбонізації на стратегічні пріоритети розвитку українських нафтогазових компаній;
- запропонований автором методичний підхід до оцінювання рівня сталого розвитку нафтогазових компаній на основі інтегрального індексу ISDM (с. 139–166) є

достатньо обґрунтованим та практично цінним. Разом із тим певний інтерес викликає можливість подальшого розширення системи показників шляхом включення індикаторів енергетичної безпеки та стійкості функціонування підприємств в умовах кризових явищ.

Брагіна Ольга Сергіївна, к.е.н., доц., Національний університет «Одеська політехніка» МОН України, доцент кафедри підприємництва і торгівлі. Зауваження:

- у підрозділі 1.2 дисертаційної роботи автором ґрунтовно досліджено підходи до формування стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній та обґрунтовано роль адаптивних бізнес-моделей у системі стратегічного управління (с. 53–74). Водночас науковий інтерес викликає питання впливу рівня цифрової зрілості підприємств на ефективність реалізації таких моделей. Більш детальне висвітлення цього аспекту могло б додатково посилити практичну цінність запропонованих підходів;
- значний науковий інтерес становлять результати підрозділу 3.2 щодо оцінювання трансформаційної готовності підприємств до впровадження адаптивних бізнес-моделей та формування відповідних профілів готовності (с. 194–225). Разом із тим окремі аспекти економічної інтерпретації сформованих кластерів і практичного використання отриманих результатів могли б бути розкриті більш детально.

Кінаш Ірина Петрівна, д.е.н., проф., Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу МОН України, завідувачка кафедри менеджменту та адміністрування. Зауваження:

- представлена у підрозділі 1.1 систематизація наукових підходів до трактування сталого розвитку та сталого розвитку підприємства (табл. 1.4, стор. 48-49, табл.1.5, стор. 50) є ґрунтовною та логічно побудованою. Водночас окремі положення таблиць частково дублюються за структурою та змістом, що дещо ускладнює розмежування теоретичних підходів до сталого розвитку та підходів до його трактування на рівні підприємства. Більш чітке розмежування зазначених рівнів аналізу дозволило б підвищити аналітичну цінність проведеної систематизації;
- запропонований організаційно-економічний механізм забезпечення сталого розвитку нафтогазових компаній (п. 1.2, рис. 1.4, стор. 64) є концептуально цілісним та комплексно відображає взаємозв'язки між внутрішнім і зовнішнім середовищем, адаптивними бізнес-моделями, інструментами реалізації та результатами сталого розвитку. Позитивним є врахування в структурі механізму впливу ризиків і викликів, регуляторного середовища та ESG-орієнтирів. Водночас методична складова механізму розкрита менш детально. Поряд із достатньо повним відображенням функціональних складових механізму, методи забезпечення сталого розвитку не виокремлено як самостійний елемент організаційно-економічного механізму. Зокрема, доцільним видається більш чітке відображення методів стратегічного аналізу, оцінювання, прогнозування, моніторингу та управління ризиками. Таке уточнення дозволило б посилити методичну завершеність авторського підходу та більш повно розкрити логіку функціонування запропонованого механізму;
- представлена модель складових потенціалу сталого розвитку підприємства (п. 1.2, рис. 1.5, стор. 66) є змістовною та дозволяє комплексно охарактеризувати ключові напрями формування потенціалу підприємства для забезпечення його сталого розвитку. Водночас потребують додаткового обґрунтування критерії виділення фінансової, виробничої, кадрової, інноваційної та управлінської складових, а також їх взаємозв'язок у межах єдиної системи управління потенціалом сталого розвитку підприємства. Більш детальне пояснення принципів такого групування посилити б теоретичну обґрунтованість авторського підходу та його методичну

- завершеність;
- представлена система факторів впливу на сталий розвиток нафтогазових компаній (п.1.3, рис. 1.8, стор. 76) є змістовною та дозволяє систематизувати ключові чинники зовнішнього середовища за рівнем і тривалістю їх впливу. Позитивним є виокремлення фундаментальних, глобальних макроекономічних та національних факторів, що формують умови функціонування нафтогазової галузі. Разом із тим воєнні ризики не виділені як окрема група факторів, хоча в сучасних умовах саме вони значною мірою визначають інвестиційну активність, безпеку виробничої інфраструктури, логістичні можливості та стратегічні пріоритети розвитку нафтогазових компаній України. Більш чітке відображення геополітичних та воєнних ризиків дозволило б повніше врахувати специфіку функціонування вітчизняних підприємств нафтогазового сектору в умовах тривалої нестабільності зовнішнього середовища;
 - підрозділ 3.3 (стор. 226) характеризується високим рівнем аналітичного опрацювання матеріалу, зокрема щодо оцінювання ризиків сталого розвитку, застосування методу аналізу ієрархій, сценарного моделювання та апробації авторської моделі управління ризиками. Разом із тим заявлена в назві підрозділу орієнтація на «напрями підвищення сталого розвитку нафтогазових компаній України» реалізована не повною мірою, оскільки основний акцент зроблено на аналітичних процедурах, оцінюванні ризиків та обґрунтуванні стратегічних сценаріїв розвитку. Більш детальне структурування та виокремлення безпосередньо управлінських напрямів, заходів та інструментів підвищення рівня сталого розвитку нафтогазових компаній України дозволило б посилити відповідність змісту підрозділу його назві та підвищити практичну спрямованість отриманих результатів.

Манойленко Олександр Володимирович, д.е.н., проф., Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» МОН України, завідувач кафедри обліку і фінансів. Зауваження:

- у підрозділі 2.1 «Реалізація стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній у зарубіжній практиці» (с. 98–122) автором проведено ґрунтовний аналіз діяльності провідних міжнародних нафтогазових компаній, зокрема щодо впровадження принципів сталого розвитку та ESG-підходів. Позитивно оцінюючи результати проведеного дослідження, варто зазначити, що більш детальне порівняння ефективності ESG-практик між компаніями Північної Америки, Європи, Близького Сходу та Азії дозволило б поглибити обґрунтування можливостей адаптації відповідного досвіду до умов функціонування українських нафтогазових компаній;
- заслуговує на позитивну оцінку запропонований у підрозділі 2.3 методичний підхід до оцінювання рівня сталого розвитку нафтогазових компаній на основі системи ESG-індикаторів та інтегрального індексу сталого розвитку (с. 139–166). Разом із тим у роботі доцільно було б більш детально розкрити механізм визначення вагових коефіцієнтів окремих показників інтегрального індексу та провести аналіз чутливості результатів до зміни їх значень, що дозволило б підвищити універсальність запропонованого інструментарію;
- у підрозділі 3.1 (с. 171–193) автором розроблено концептуально-методичний підхід до формування адаптивних бізнес-моделей сталого розвитку нафтогазових компаній, який є одним із найбільш вагомих результатів дисертації. Водночас окремі елементи запропонованого механізму могли б бути додатково формалізовані шляхом визначення кількісних критеріїв переходу між окремими етапами адаптації бізнес-моделі залежно від рівня впливу зовнішніх факторів та стратегічних ризиків;
- науковий інтерес становлять результати підрозділу 3.2 (с. 194–225), де автором

обґрунтовано трансформаційну готовність нафтогазових компаній до впровадження адаптивних бізнес-моделей. Разом із тим доцільним виглядає подальше розширення емпіричної бази дослідження шляхом апробації запропонованих підходів на більшій кількості підприємств різного масштабу та організаційної структури, що дозволило б додатково підтвердити універсальність отриманих результатів;

- у підрозділі 3.3 (с. 226–245) автором сформовано стратегічні напрями підвищення рівня сталого розвитку нафтогазових компаній України в умовах трансформації енергетичного ринку. Підтримуючи запропоновані рекомендації, слід відзначити, що окремого дослідження заслуговує вплив процесів післявоєнного відновлення енергетичної інфраструктури України на реалізацію запропонованих стратегічних сценаріїв розвитку та їх ефективність у середньо- та довгостроковій перспективі.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради,

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Ніколаєву Дмитру Петровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 – Економіка.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої
вченої ради

(підпис)

Лідія ВОЛОЩУК